

PRZECHADZAĆ (10) *vb impf*

e *prawdopodobnie jasne (tak w prze-); w formach odmiennych pierwsze a pochylone.*

praes 3 sg przechádza (2). ◇ *3 pl* przechádzają (1). ◇ *praet 1 sg m* przechádziałem (1). ◇ *3 sg f* przechádzała (1). *n* przechádzało (1). ◇ *3 pl subst* przechádzały (1). ◇ *con 3 pl m pers by* przechádzali (1). *subst by* przechádzały (1). ◇ *imp 2 sg* przechádzaj (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde bez cytatu.

1. *Przewyższać, być ważniejszym [w tym: co (3)] (4) : tá [rota] miała Orłá przed łobą Cefárki herb zá znamię swoie ktore przechádzało inne wśyftki znáki w Rzymłkim woýłku BielSpr 12.*

przechadzać czym (3): Ięzikiem nieprzechadzaj rozumu. *BielŻyw 11; Tákyey tedy fynom potrzebá áby rodzicy żony nábywáli/ ktoreby áni zacnyeyłse nye były/ áni theż wyęcey bogáctwy przechádzały. GliczKsiąż P5; Pirwłza Cohors, álbo Rotá wśyftki inne przechádzała wielkością/ mocą/ ozdoba/ y Mężmi wczonemi w píłmie BielSpr 12.*

2. *Idąc przebywać drogę przez jakiś teren; ingredi Vulg (4) :*

przechadzać przez co (1): Nad to człowiek idąc w drogę/ przypáłue miecz fwoy/ [...] tak że idzie przeciw [!] lwowi/ á przechadza przez mieścá ciemne. *BibRadz 3.Esdr 4/23[24].*

[*W przen:*

Zwrot: »przechadzać ścieżki morskie« = przemieszczać się nad morzem lub w morzu: Ptaki niebiefkie y ryby morłkie ktore przechádzaią łćiefzki morłkie [qui perambulant semitas maris Vulg] PsKrak 1532 8/9.]

a. *Przedostawać się na drugą stronę [przez co] (1) :*

Zwrot: »sucho nogami przechadzać« (1): Rzeki y ich zakręty ták yáko chcesz wzrułłýłz/ Tákiż łucho nogámi przez nye przechádzayá [*in flumine pertransibunt pede Vulg Ps 65/6] LubPs P3v.*

b. *Idąc obok, mijając kogoś lub coś (2) :*

przechadzać gdzie (1): Ciełle/ Murárze/ y inni Rzemiełłnicy/ álbo ich pomocnicy/ iefłliby kogo zrzucenim ná doł iákiey mátereyey obráżili álbo zábili/ nie winni łą mężoboyłtwa áni obráżenia/ [...] iefłli też przed tym oznaymili wołánim łwoim/ áby łudzie przechodzący ná ten czás łye wárowáli/ á gdzie kápie nie przechádzáli. *GroicPorz mm2v.*

Przen (1) : Bo trołká co przechadza Smyłł nędzny łłumiąc/ w łercu ma łwe łoże. *GrabowSet F4v.*

3. [*O zjawiskach przyrody: pojawiać się, bywać gdzieś: máiá być częłto pokrapiáne/ zwłáłzczá łuchego czáłu gdy dełzcz nie przechadza. Cresc 1571 115.]*

4. [*Przenosić się (o roślinach) [dokąd]:* Powiádaią ták o niey [*o trzebuli*] iż gdy iey gdzie źiemia nie łubi/ tedy ná inłze miełce przechadza. *Cresc 1571 247.]*

5. *Przemijać (o czasie) (1) :*

Zwrot: »prędko przechadzać« (1): Włzytki dni żywotá mego thák prętko przechádzály [*Dies mei velocius transierunt Vulg Iob 7/6] / A prędzey łie niź nić w ręku v łkaczá ták tu rwály LubPs hh6.*

6. *Postępować, zachowywać się [w czym] (1) :* Przechadzałem w niewinności łercá mego [*Perambulabam in innocentia cordis mei] / w połszrodku domu mego. Leop Ps 100/2; [PsKrak 1532 100/3[2]].*

Synonimy: **1.** celować, mijać, przemagać, przenaszać, przesięgać, przewyszczać, uprzedać, wynosić się; **2.** przebiegać, przebywać, przesmykować się; **b.** mijać, pomijać; **3.** bywać, okazować się, pojawiać się, pokazywać się, ukazować się; **5.** mijać, przemijać; **6.** postępować.

Formacje współrdzenne cf CHODZIĆ.

Cf **PRZECHADZAJĄCY, PRZECHADZANIE**

MC